

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 04/2016

Àmbit de la comunicació en llengua catalana

Pauta de correcció

Nota de correcció

Perquè un alumne sigui considerat apte en l'àmbit de la comunicació ha d'obtenir una puntuació mínima de 50 punts sobre 100 com a nota global de tots els exercicis de l'àmbit. A més, ha d'haver obtingut una nota mínima de 40 punts a cadascuna de les proves de català i castellà. Si un alumne té una nota global superior a 50 sobre 100, però no ha obtingut la nota mínima en alguna de les proves de català i/o castellà, es considerarà que té l'àmbit suspès.

Quadre resum

	Puntuació mínima	Puntuació màxima
Català	40	100
Castellà	40	100
Llengua estrangera	-	100

Activitat 1

[20 punts]

Tot seguit escoltareu un fragment del programa "Météo", de Ràdio 4-RNE (emès el 3 d'abril de 2015).

(Podeu consultar la transcripció del text oral al final del document.)

1. Responneu les preguntes següents, relacionades amb el programa.

a) Quin és el fil conductor d'aquest programa? [1 punt]

Els cursos fluvials.

b) Anoteu una de les preguntes que es fa el presentador a l'inici del fragment i que es respondran al llarg del programa. [1 punt]

Els rius tenen metabolisme propi?; Canalitzar els rius per evitar inundacions pot provocar l'efecte contrari?; Quines són les diferències entre les crescudes de l'Ebre i les avingudes de les rieres mediterrànies?

c) Qui són Jaume Vernet i Roger Solé? [2 punts]

El tècnic de so i el presentador (i productor), respectivament.

d) Per què és vital i fonamental, segons el presentador, entendre el cicle de l'aigua? [1 punt]

Per entendre com funcionen els sistemes naturals i també el sistema atmosfèric.

e) On treballa Joaquim Farguell? [2 punts]

A la Universitat de Barcelona i a l'Agència Catalana de l'Aigua.

f) Quin dia assenyalat del calendari s'emet el programa? [1 punt]

El Divendres Sant.

g) Segons Joaquim Farguell, on comença la feina del geògraf? [2 punts, 1 punt si només s'enumeren la meitat de les tasques]

Resposta orientativa:

En l'observació i/o anàlisi de com torna tota aquesta aigua que cau del cel, com circula per la superfície de la Terra, com s'infiltra dins el sòl i com circula a través dels rius, omplint els aqüífers i retornant cap al mar.

2. Al fragment que acabeu d'escoltar, el geògraf parla de l'aigua que circula per la superfície de la Terra i que s'infiltra dins del sòl, referint-se a l'escorça terrestre.

Marquem la paraula amb un accent diacrític per diferenciar-la de l'astre. En les frases següents, trobareu parelles de paraules que es diferencien per l'accent diacrític. Subratlleu-ne el mot adient en cada cas. [5 punts]

- a) Les **done**s/dónes de la meva família són totes extraordinàries.
- b) Hi ha cafè molt/**mò**lt a l'armari de la cuina.
- c) La reintroducció de l'**ós**/os bru del Pirineu és una qüestió controvertida.
- d) Vols preparar-me un **te**/té, si us plau?
- e) Els de la companyia telefònica li van prendre el pel/**pè**l.

3. Canvieu el nombre dels sintagmes nominals següents, extrets del fragment radiofònic que heu escoltat. [5 punts]

Artèries fluvials	Artèria fluvial
Aquest divendres	Aquests divendres
Molta aigua	Moltes aigües
Rieres mediterrànies	Riera mediterrània
Els nostres seguidors	El nostre seguidor

Activitat 2

[20 punts]

1. Llegiu atentament el següent poema de Maria Josep Escrivà que parla d'un riu ben particular i, a continuació, responeu les preguntes. El poema pertany al recull *Flors a casa* (2007).

El riu

Per la porta de casa passa un riu.
No té el cos transparent ni té aigües tranquil·les.
Es belluga feixuc com un gran embalum de ferralla.

Per la porta,
per la porta de casa passa un riu.
És aquest l'únic riu que empeny a la deriva
un seguici de llunes de cristall
on s'encallen els ocells, papallones o pètals,
esperances marcides.

Per la porta,
per la porta de casa passa un riu.
No hi ha silenci. Dia i nit remor
de riu. I si un instant a penes calla,
des d'algun lloc d'impossibles sorgeixen
inconsolables sanglots de sirena.
Gemeguen i gemeguen les sirenes,
però no hi ha encanteri per a oïdes sordes.

Per la porta,
per la porta de casa passa un riu.
De bon matí,
amb les cames a frec del corrent,
un pidolaire rosega amb delit
una pell masegada de plàtan
i pensa el pobre riu ja no duu peixos,
mentre amb un fil de veu que el bram s'enduu,
taral·leja:

Per la porta,
per la porta de casa passa un riu.
I ni quan plou és riu
ni és ma casa.

a) Anoteu els versos que ens fan sospitar que el poema no descriu un riu convencional i expliqueu per què. [3 punts, 1,5 punts per als versos i 1,5 punts per a la justificació]

Per la porta de casa passa un riu / I si un instant a penes calla / el pobre riu ja no duu peixos / I ni quan plou és riu.

Resposta orientativa:

El riu que ens descriu el poema pot fer referència a un riu en sentit metafòric, un riu urbà, de cotxes (embalum de ferralla, llunes de cristall i sanglots de sirena).

b) Quina és la imatge i les sensacions que ens transmet el riu del poema? [2 punts]

Resposta orientativa:

La imatge està allunyada de qualsevol representació idíl·lica del riu, que normalment és font de vida i transmet pau i serenor. Tot el que se'ns descriu és negatiu: l'embalum de ferralla, el fet que el riu sigui el "cementiri" d'ocells, papallones o pètals, i fins i tot, el fet que el riu no porti peixos.

c) Per què creieu que en el poema apareix la figura del pidolaire? [1 punt]

Resposta orientativa:

Per afegir patetisme i tristesa a la imatge decadent d'aquest riu urbà.

d) Al poema, trobem paraules com *drapaire* i *remor*. Ambdós mots contenen sufixos derivatius (-aire, -or). Amb el sufix *-aire* obtenim noms d'oficis i amb el sufix *-or*, noms abstractes. Anoteu almenys dues paraules més formades amb cadascun d'aquests sufixos derivatius. [4 punts]

-aire	-or
<p>Cantaire Firaire Escombriaire Puntaire Dansaire <i>(orientatiu)</i></p>	<p>Blancor Grogor Brillantor Dolçor Dolor <i>(orientatiu)</i></p>

2. Gerard Vergés, nascut a Tortosa, també li dedica un poema al riu, en aquest cas al riu Ebre, com no podia ser d'una altra manera. Llegiu un fragment del poema "Parlo d'un riu mític i remorós", inclòs al recull *Long play per a una ànima trista* (1986), i responeu les preguntes següents.

Parlo d'un riu mític i remorós

Tot sovint penso que la meva infància
té una dolça i secreta remor d'aigua.
Parlo de la verdor d'un delta immens;
parlo dels vols dels ibis (milers d'ibis
com volves vives de la neu més blanca)
i del flamenc rosat (de l'íntim rosa
d'un pit de noia gairebé entrevist).
I parlo del collverd bronzint per l'aire
com la pedra llançada per la fona,
de l'anguila subtil com la serpent,
la tenca platejada de les basses.
Parlo del llarg silenci on es fonien
l'aigua dolça del riu, la mar amarga.

Parlo d'un riu entre canyars, domèstic;
parlo -Virgili amic- de l'horta ufana,
dels tarongers florits i l'api tendre,
de l'aixada i la falç, del gos a l'era.
(Lluny, pel cel clar, va un vol daurat de garses).

a) Creieu que el to del poema de Vergés és el mateix que el d'Escrivà? Justifiqueu-ho.
[3 punts]

Resposta orientativa:

El to és certament diferent. Mentre en el poema d'Escrivà trobem una visió pessimista de la realitat i una negativitat recurrent en tots els adjectius triats, en el de Vergés, el riu és un element idealitzat de la seva infantesa, així com ho són tota la resta d'elements naturals i referits a la pagesia que l'envolten en aquest bell entorn rural.

3. Localitzeu en el poema "Parlo d'un riu mític i remorós":

- Tres hipònims de l'hiperònim *ocell*: **coll-verd, garsa, flamenc** [3 punts]
- Una paraula que contingui una s sonora: **rosat, rosa** [1 punt]
- Un símil o comparació: **vols dels ibis com volves vives de la neu més blanca** [1 punt]
- Un nom propi: **Virgili** [1 punt]
- Un determinant possessiu: **meva** [1 punt]

Activitat 2

Activitat 3

[20 punts]

1. Llegiu el fragment de l'entrevista de Joan Tutusaus a Sebastià Massagué, apareguda al número 259 de la revista *Vèrtex* (març-abril 2015). A continuació responeu les qüestions proposades.

La darrera Festa de la FEEC al Born va reconèixer la tasca dels Grups Operatius Especials dels Bombers de la Generalitat que s'encarreguen dels rescats de muntanya entre altres actuacions especialitzades. El seu cap és en Sebastià Massagué, un entusiasta d'una feina que fusiona dues vocacions: el rescat i la muntanya.

Sebastià Massagué és un reputat muntanyenc i bomber, responsable de la Divisió de Grups Operatius Especials dels Bombers de la Generalitat. Aquest òrgan inclou el Grup de Recolzament d'Actuacions Especials (GRAE) de muntanya, el GRAE subaquàtic, el Grup Caní de Recerca, el Grup d'Emergències Mèdiques i els Grups de Recolzament d'Actuacions Forestals (GRAF). [...] En Sebastià està recollint documentació per fer una història dels grups de rescat a casa nostra, des dels primers centres excursionistes que actuaven en aquest sentit, passant pels monjos de Montserrat, que ja donaven consells de seguretat, fins a la Creu Roja i els primers grups de bombers. Tot plegat li serveix per fer una reflexió àmplia sobre el canvi social que ens ha fet anar a la muntanya menys preparats i amb la falsa seguretat que ja ens trauran quan calgui. Per això, insisteix que, després d'anys d'inversions en material, avui ja no cal millorar més els grups de rescat, sinó reeducar els usuaris.

Ets muntanyenc i bomber...

Sempre he fet muntanya i sempre he estat vinculat a entitats, ara a Argentona i a Vilassar de Mar, perquè així vaig créixer i vaig entrar al món de la muntanya. De vegades reflexiono sobre l'evolució de la societat i el muntanyisme, i enyoro una mica el tarannà d'anys enrere, el dia a dia dels clubs. Segueixo fent muntanya i sóc un fanàtic de les curses d'orientació.

Abans muntanyenc que bomber?

Han estat les dues coses alhora. De petit ja deia que volia ser bomber, però també m'escapava per pujar al castell de Burriac. I ja amb certa autonomia, amb els amics a la Pica, al Puigmal, a sumar cims i les travesses clàssiques com la Núria-Vallter. M'he recolzat en l'experiència de muntanya en l'àmbit professional, com l'experiència professional em portava a la muntanya. Arriba un moment en què hi convius.

El rescatador ha de conèixer molt bé l'entorn?

Sí, per prendre decisions cal saber molt bé què s'està fent. En la muntanya més clàssica tens els coneixements, la base, i a mi m'ha anat bé haver viscut la muntanya des dels clubs. Vaig competir en les primeres edicions de la Copa Catalana d'Esquí de Muntanya i ha canviat molt el reglament, com ha canviat el material. Tot això ho intento portar als grups de rescat: és bo tenir gent de nivell en cadascuna de les especialitats, però al final el que vull és un bon rescatador. Si aquest no arriba a la persona des de baix, hi arribarà per dalt, però ha de dominar les tècniques de rescat i estar habilitat amb preparació tècnica, física i motivació per poder-ho fer. Si no és polivalent, no és un bon rescatador.

Cal saber gestionar la tensió d'un rescat...

Sí. El GRAE té gent amb experiència, que fa molta activitat de nivell i que gestionen molt bé les emergències. Un rescat clàssic són dues persones amb helicòpter; es despengen, enganxen el ferit i fora. No són serveis com un incendi, de durada més llarga i amb molts recursos. Tenen una certa immediatesa. I el factor humà hi afecta: en un accident has de saber gestionar l'emergència de l'atenció a la víctima, però també l'atenció a l'acompanyant, que potser està lligat a una reunió en situació de precarietat. No és fàcil tenir gent que sàpiga treballar amb algú cridant al costat. Els mateixos equips, si cal, allunyen els acompanyants de la víctima.

Continua a la pàgina següent →

El fenomen Kilian ha fet més mal que bé?

Fa anys vaig publicar que la societat s'havia acostumat a rebre cada cop millor servei i que els grups de rescat havien crescut amb aquesta voluntat. L'efecte Decathlon, l'efecte Kilian, l'efecte Calleja... En Kilian ha obert els ulls a molta gent que les activitats de muntanya es poden fer d'una manera més lleugera. Ha desaparegut el concepte clàssic de botes, rochetores i la senyera a la motxilla. La gent havia començat a córrer i en Kilian ens va descobrir que amb una ronyonera també es podia córrer per la muntanya. Però no tothom llegeix de la mateixa manera les seves condicions. Com fas veure a algú que no té la condició física per fer la meitat del que fa en Kilian? No pots posar barreres a la muntanya, però a l'hora de planificar una activitat cal avaluar la pròpia condició física i tècnica, i ajustar-la als horaris. Ara rescatem gent que s'ha acostumat a anar a la lleugera a la muntanya. A tothom li agrada anar lleuger! A les vies d'escalada també passa i això genera serveis. Abans, en canvi, tothom portava un cordino de més.

a) Quin és el càrrec que ostenta en Sebastià Massagué? [1 punt]

És el cap de la Divisió de Grups Operatius Especials dels Bombers de la Generalitat.

b) Per què en Massagué està recollint documentació? [1 punt]

Per fer una història dels grups de rescat a casa nostra.

c) Qui acomplia, fa anys, el paper que avui desenvolupa aquest grup d'elit dels bombers? [2 punts]

Els primers centres excursionistes, els monjos de Montserrat, la Creu Roja o els primers grups de bombers.

d) Què és el que troba a faltar en Massagué dels seus inicis com a muntanyenc? [2 punts]

Enyora una mica el tarannà d'anys enrere, el dia a dia dels clubs.

e) Quina és la qualitat que resumeix les aptituds d'un bon rescatador? [2 punts]

El fet que sigui polivalent.

f) Quines diferències essencials hi ha entre un rescat clàssic en helicòpter i un incendi? [2 punts]

El rescat en helicòpter s'esdevé de manera ràpida, mentre que un incendi requereix un servei de llarga durada i molts recursos.

2. Escriviu un sinònim per a cada paraula proposada, extreta del text. [5 punts]

Reputat	Prestigiós, conegut, famós
Àmplia	Espaiosa, vasta, extensa, ampla
Dirigir	Guiar, conduir, menar, liderar
Entitat	Institució, associació, corporació
Experiència	Vivència, provatura, prova, experimentació

3. Tenint en compte les oracions següents, extretes del text, responeu: [5 punts]

– En l'oració *Sebastià Massagué és un reputat muntanyenc i bomber*, digueu quina funció sintàctica fan els sintagmes subratllats.

Subjecte i atribut, respectivament.

– En la frase *I ja amb certa autonomia, amb els amics a la Pica, al Puigmal, a sumar cims i les travesses clàssiques com la Núria-Vallter*, hi ha un element essencial elidit, però que se sobreentén, quin és?

El verb.

– En l'oració *La societat s'havia acostumat a rebre cada cop millor servei*, digueu quin tipus de complement verbal és el sintagma preposicional subratllat.

Complement de règim verbal o preposicional.

– En l'oració *A tothom li agrada anar lleuger*, identifiqueu el subjecte.

Anar lleuger.

– En l'oració *Per prendre decisions cal saber molt bé què s'està fent*, assenyaleu la perífrasi verbal que hi apareix i digueu de quin tipus és.

Cal saber, perífrasi verbal d'obligació.

Activitat 4

[40 punts]

Escolliu una d'aquestes dues opcions i redacteu un text que contingui entre 150 i 200 paraules:

- *Opció 1.* En l'entrevista a en Sebastià Massagué, s'entreveu el risc i la voluntat de servei que demana una feina com la de bomber. Escriviu un text argumentatiu a propòsit de la professió o professions, que, segons la vostra opinió, són les més necessàries i que prestin un servei imprescindible i valuós a la nostra societat.
- *Opció 2.* En el poema de Gerard Vergés, que heu llegit anteriorment, es parla d'un paisatge idíl·lic d'infantesa. Escriviu un text formal en el qual descriuiu el vostre paisatge preferit d'infantesa i exposeu els motius pels quals l'heu escollit.

La correcció de la redacció és a criteri del corrector. A continuació s'ofereixen uns criteris orientatius.

Valoració global (10 punts)

Es valorarà si el text expressa amb claredat idees i conceptes, si s'ajusta al tema demanat i si el lèxic i la sintaxi són adequats.

Estructura i presentació (10 punts)

Es valorarà si els arguments estan presentats de manera ordenada, amb una distribució correcta en paràgrafs, si la puntuació és adequada, els connectors escaients i si la forma del text s'adequa al format demanat.

Correcció ortogràfica i gramatical (20 punts)

Es valorarà la correcció ortogràfica i gramatical, es penalitzarà especialment quan aquesta dificulti la comprensió del text. Suggestim descomptar 1 punt per cada errada ortogràfica.

- Si un text conté més de 20 errades ortogràfiques o les que hi ha dificulten la comprensió del text, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.
- Si un text no s'ajusta a l'extensió (té menys de 100 paraules) o al tema, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

Transcripció de l'entrevista a Joaquim Farguell, del programa "Planeta Méteo" de Ràdio 4 (RNE), emès el 3 d'abril de 2015

Veü en off: Planeta Méteo a Ràdio 4.

Roger Solé (RS): Hola, què tal? Molt bona tarda. Com esteu? Primer "Planeta Méteo" d'aquest mes d'abril, que està sent de moment força estable i tranquil. Aquest divendres continuem estant amb tots vosaltres per anar desxifrant i divulgant aspectes relacionats amb els sistemes naturals. El fil conductor del programa d'avui són els cursos fluvials, que no n'havíem parlat mai encara. Sabien que els rius tenen metabolisme propi? Sabíeu que canalitzar els rius per evitar inundacions pot provocar l'efecte contrari? O quines són les diferències entre les crescudes de l'Ebre i les avingudes de les rieres mediterrànies? Totes aquestes preguntes tenen resposta i les anireu descobrint d'aquí uns instants. Tot això gràcies a Jaume Vernet, que es troba al timó del control tècnic i vies de so, i la producció i presentació per un servidor, en Roger Solé.

(Música de fons)

RS: I anem avançant a la part principal del programa d'aquesta Setmana Santa, que la volem dedicar a aprofundir una mica més sobre els cursos fluvials: conèixer el seu funcionament, el seu mecanisme, i també el cicle de l'aigua, vital i fonamental per entendre com funcionen els sistemes naturals i també, òbviament, el sistema atmosfèric. Per això tenim amb nosaltres en Joaquim Farguell, geògraf especialitzat en temes fluvials, investigador i professor a la Universitat de Barcelona i també tècnic de l'Agència Catalana de l'Aigua.

(Música de fons)

RS: Bona tarda, Joaquim, què tal?

Joaquim Farguell (JF): Hola, bona tarda.

RS: Gràcies per estar aquí a "Planeta Méteo" aquesta tarda, en aquest Divendres Sant. Com estàs? Com ho portem tot el tema dels cursos fluvials? Molta feina en investigació?

JF: Bueno, i tant, Déu n'hi do... Sí, ara sempre hi ha temes a fer en temes fluvials.

RS: De fet la meteorologia, "Planeta Méteo" és una peça indispensable en el cicle de l'aigua, oi?

JF: O i tant, clar.

RS: En quin sentit? Com ho podríem explicar de manera plana i col·loquial perquè els nostres seguidors ho puguin comprendre?

JF: Ah... bé, clar... la... "Planeta Méteo" no és només el tema de les precipitacions, de la pluja, de com cau la pluja i amb quina intensitat i si és molt forta o molt intensa o molt dèbil. També té unes conseqüències aquesta pluja quan arriba a la superfície de la terra. Per tant, és aquí quan comença la nostra feina. És com torna tota aquesta aigua que cau del cel, com circula per la nostra superfície, la superfície de la Terra, com s'infiltra dins el sòl, i com circula a través dels rius, omplint els aqüífers, i retorna cap al mar.

RS: Precisament, comencem una mica explicant que un riu té vida, no? És com un sistema obert que interacciona amb molts altres elements. Quin seria el metabolisme o el funcionament de les artèries fluvials i, sobretot, quins són els papers fonamentals que fan en el sistema planetari?

JF: Déu n'hi do (*riures*). És una pregunta ben complexa. Eh, a veure, eh sí, són... A veure, als rius se'ls hi diu que són vius, que són dinàmics perquè l'aigua es mou. Ah!, pel fet que l'aigua es mou quan circula per la superfície, simplement perquè la gravetat em-peny aquesta aigua a circular del punt més elevat al punt més baix; aquest, aquest moviment que fa l'aigua per la superfície, doncs, doncs, genera moviment. A vegades és molt poqueta aigua, a vegades és molta aigua, quan es tracta d'una riuada, i clar, a més aigua, més energia i més dinàmica, clar. Però és molt important que els cabals d'aigua del dia a dia, que és poqueta, també fa una feina que no es veu tant, però també és molt important.

(Arriba fins al minut 3:49)

Àudio: <http://www.rtve.es/alicarta/audios/planeta-meteo/planeta-meteo-cursos-fluvials-meteorologia/3062840/>